

دانشجویان عزیز با عرض سلام و وقت به خیر و با آرزوی شادی و سلامتی برای شما و خانواده محترم

رشد در ۲ تا ۶ سالگی: اوایل کودکی

دانشجویان گرامی تا اینجا ما از دوره های رشد کودک، رشد پیش از تولد و از تولد تا ۲ سالگی را مورد بحث قرار دادیم در این قسمت از رشد دوره کودکی می رسیم به رشد از ۲ سالگی تا ۶ سالگی یا اوایل کودکی. این دوره را اغلب سالهای بازی نامیده اند، چون بازی در این مدت شکوفا می کند و به تمام جنبه های رشد کمک می نماید. اما مطالبی که در این دوره رشد کودکی برای شما پیش بینی شده است عبارتند از: رشد جسمی، رشد حرکتی، رشد مغز و جانبی شدن و دست برتری، رشد شناختی، رشد اجتماعی، رشد هیجانی، رشد زبانی، توجه و حافظه و نظریه کودک درباره ذهن، هویت جنسی و نقش یابی جنسیتی، رشد اخلاقی و شیوه های فرزندپروری والدین.

رشد جسمی

در اوایل کودکی، رشد بدن در مقایسه با میزان سریع ۲ سال اول، کاهش می یابد. در طول اوایل کودکی، تفاوت های فردی در اندازه بدن آشکارتر از نوباوگی و نوپایی است. در دوره اوایل کودکی (۲ تا ۶ سالگی) از لحاظ رشد جسمی افزایش مداوم و پیوسته ای در قد و وزن کودک پدید می آید به نحوی که تناسب بدنی کودک کم و بیش مانند بزرگسالان می شود. در این دوره هر سال به طور متوسط حدود ۷ سانتی متر به قد و حدود ۲ کیلوگرم به وزن کودک اضافه می شود. به طوری که در ۶ سالگی یک کودک متوسط ۲۱ کیلوگرم وزن و ۱۱۷ سانتی متر قد دارد. البته از ۳ سالگی به بعد می توان قد بزرگسالی را پیش بینی کرد و تا ۴ سالگی قد پسرها بلندتر از دخترهاست که پس از ۴ سالگی این نسبت بالعکس می شود. در دوران کودکی عضلات نسبت به دوران بزرگسالان بیشتر حاوی آب و کمتر حاوی مواد پروتئینی است.

رشد دندان ها: دندان های شیری میان دو تا سه سالگی تکمیل می شود. و اولین دندان دائمی که آن را «آسیای شش سالگی» می نامند در این دوره می روید. تعداد دندان های شیری ۲۰ عدد و دائمی ۳۲ عدد است.

رشد حرکتی

باید گفت که تعادل و کنترل حرکت مربوط است به میلین دار شدن مخچه (Cerebellum) که تا ۴ سالگی کامل نمی شود.

(جهت مطالعه: «به زبان ساده تر مخچه بخشی از دستگاه عصبی است که در پس سر قرار گرفته است و شامل دو نیم کره است که با توده ای به نام ورمیس (کره مینه) به هم مرتبط می شوند. مخچه در حفظ تعادل بدن و هماهنگی حرکات، نقش مهمی دارد. مخچه دارای دو بخش سفید و خاکستری است. بخش خاکستری مخچه در بیرون و بخش سفید آن، در درون مخچه قرار دارد. هر نیمه از مخچه، همان طرف بدن را کنترل می کند، از این نظر عملکرد مخچه مغایر عملکرد سایر بخش های مغز است، زیرا در اکثر موارد، هر قسمت از مغز، بخش مخالف (طرف مقابل) خود را در بدن کنترل می کند. مخچه از قدیم یک «ناحیه ساکت مغز» خوانده شده است و این موضوع به طور عمده به این دلیل است که تحریک الکتریکی این ساختار هیچ گونه احساسی تولید

نمی‌کند و به ندرت موجب حرکت می‌شود. با این وجود حذف مخچه واقعاً موجب غیرطبیعی شدن شدید حرکت ما می‌شود. مخچه به ویژه برای کنترل فعالیت‌های عضلانی بسیار سریع از قبیل دویدن، ماشین نویسی، نواختن پیانو و حتی صحبت کردن اهمیت حیاتی دارد. نبود این ناحیه از مغز موجب ناهماهنگ شدن تقریباً کامل این فعالیت‌ها می‌شود. (ویکی پدیا)

تغییرات در مهارت‌های حرکتی درشت و ظریف را می‌توان به شکل زیر طبقه بندی کرد:

۲-۳ سالگی: به صورت موزون تر راه می‌رود و پریدن، لی لی کردن و پرتاب کردن صورت می‌گیرد. از قاشق به نحو کارآمدی استفاده می‌شود و لباس‌های ساده را می‌پوشد و زیپ را بالا و پائین می‌کشد.

۳-۴ سالگی: از پله بالا می‌رود و پائین می‌آید، سه چرخه را رکاب می‌زند، دکمه‌های بزرگ را باز و بسته می‌کند، از قیچی استفاده می‌کند، اولین تصویر از انسان را نقاشی می‌کند، خطوط عمودی و دایره را کپی می‌کند.

۴-۵ سالگی: آرام می‌دود و سریع تر سه چرخه را رکاب می‌زند، از چنگال به طور کارآمد استفاده می‌کند. مثلث و برخی حروف را کپی می‌کند و با دنبال کردن یک خط، قیچی می‌کند.

۵-۶ سالگی: به سرعت می‌دود، از چاقو برای بریدن غذای نرم استفاده می‌کند، بند کفش را می‌بندد، تصویر انسان با ۶ قسمت را نقاشی می‌کند، برخی اعداد و کلمات ساده را کپی می‌کند.

رشد حرکتی ظریف در سالهای پیش دبستانی در دو حیطه آشکار می‌شود:

۱- مراقبت کودکان از بدن خود

۲- نقاشی‌هایی که روی دیوارهای خانه و مهدکودک می‌کشد.

رشد مغز و جانبی شدن و دست برتری

مغز

وزن نهایی مغز (۱/۲۶۰ الی ۱/۴۰۰ کیلو گرم) است که رشد مغز در پایان ۲ سالگی ۷۵ درصد وزن نهایی و در ۴ سالگی ۸۰ درصد وزن نهایی و در ۶ سالگی ۹۰ درصد وزن نهایی را داراست. در اغلب کودکان بین ۳-۶ سالگی نیمکره چپ بسیار فعال است و در بعد از آن فعالیت در نیمکره راست به طور یکنواخت افزایش می‌یابد.

چپ برتری، راست برتری یا برتری جانبی

کودکان در پایان سال اول معمولاً دست برتری را نشان می دهند. نتایج پژوهش ها نشان داده است که چپ برتری و راست برتری به توارث بستگی ندارد بلکه بیشتر نتیجه یادگیری و تمرین است. کودکان در ۲ سالگی گاه از دست چپ و گاه از دست راست استفاده می کنند و به تدریج یکطرفه می شود و در ۶ سالگی کودک تمایل کامل خود را به یکی از دست ها نشان می دهد.

رشد شناختی

این دوره از نظر پیازه مرحله پیش عملیاتی است که کودک دارای خصوصیات نظیر، تسلط بر نمادها (از نمادها به جای اشیاء استفاده می کند)، جاندار پنداری، خود میان بینی و.... است که در قسمت نظریه پیازه توضیح داده شده است.

— کودک در حدود ۳ سالگی مفهوم زمان گذشته و زمان حال را درک می کند.

— تقلید با تاخیر (باز تولید عملی که در گذشته انجام شده) و در بازی های خیالی و بازی کردن نقش دیگران، آشکار است.

— مفهوم چپ و راست در ۵/۶ سالگی درک می شود. «البته آموزش مفهوم چپ و راست در کودکان یکی از مفاهیم پیش نیاز در درس ریاضی است».

— کودک ۲ تا ۵ سال از انا ۱۰ را می شمارد. واصل کاردینال در ۴ تا ۵ سالگی اتفاق می افتد (اصل کاردینال یعنی آخرین عدد شمرده شده برابر تعداد مجموعه است). و همچنین در اواخر سال های پیش دبستانی شمارش معکوس آغاز می شود.

— در ۴ الی ۵ سالگی کودک پول های مختلف را تشخیص می دهد.

سیلویا اوپرو هربرت گینزبورگ نتایج نظریه پیازه را در رشد ذهنی چنین خلاصه می کنند: مهم ترین نکته ای که مریان می توانند از نظریه پیازه دریافت کنند این است که کودکان، خصوصاً کودکان خردسال، از طریق فعالیت های محسوس بهتر یاد می گیرند.

رشد اجتماعی

در سال سوم زندگی، کودک از تنها بازی کردن یا تماشای بازی دیگران کمتر استقبال می کند. و بیشتر دوست دارد که با کودکان دیگر ارتباط برقرار کند و در او تمایل به همکاری آشکار می شود. گروه های بازی کودکان معمولاً کوچک است و چندان سازمان یافته نیست و سرعت تغییر می کند. کودکان این سن مرتب از فعالیتی به فعالیتی دیگر می پردازند و این کار برای آنها بسیار عادی است. کودک مجبور است برای برقراری ارتباط با گروه همسن، مرتب رفتار خود را مورد ارزیابی قرار دهد. رفتارهای مفید و مؤثر را در روابط با دیگران انتخاب کند و رفتارهای ناخوشایندی را که باعث طرد او و دوری دیگران می شود، تکرار نکند.

در مورد رشد اجتماعی می توان به موارد زیر اشاره کرد:

— بالاترین حد وابستگی اجتماعی در سن ۳ سالگی بروز می کند.

— در ۳ الی ۴ سالگی کودک همبازی های خیالی دارد.

— کودک در سنین ۵ تا ۶ سال بیش از هر سن دیگری مسئولیت پذیر است.

— در سنین ۳ تا ۶ سالگی تکامل کودک در جهت سازگاری با اجتماع است.

— کودک در سن ۴ سالگی گفتارش را بطور جامعه پسندی متناسب با شنونده می کند.

— در ۷ سالگی کودک مقایسه اجتماعی را آغاز می کند.